

УДК 631.11:658.14.17:355.4

JEL Classification: Q13, Q18, O13, M11, H56, D81
DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.13\(46\).1.219-225](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.13(46).1.219-225)

В.В. Гавриш, здобувач третього (освітньо-професійного) рівня вищої освіти
Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Роль адаптивного управління у забезпеченні стійкості аграрного виробництва в умовах воєнних ризиків

У статті досліджено роль адаптивного управління у забезпеченні стійкості аграрного виробництва в умовах воєнних ризиків. Метою дослідження є обґрунтування необхідності впровадження адаптивних управлінських підходів у системи аграрного виробництва, які функціонують в умовах дестабілізованого середовища, зокрема з огляду на зростаючу кількість зовнішніх загроз і внутрішніх трансформацій, спричинених війною. Актуальність обраної теми зумовлена критичною вразливістю аграрного сектору до воєнних дій, що порушують логістику, інфраструктуру, трудові ресурси та фінансову стабільність сільськогосподарських підприємств.

У межах дослідження проаналізовано ключові концепти адаптивного управління та визначено основні інструменти й підходи, здатні підвищити стійкість аграрного виробництва. Здійснено порівняльний аналіз стану управлінських стратегій сільськогосподарських підприємств у мирний та воєнний періоди, виявлено структурні зміни в процесах прийняття рішень, ресурсного забезпечення, управління ризиками. Обґрунтовано переваги гнучкого планування, децентралізації управлінських функцій, цифровізації моніторингу та використання сценарного моделювання для адаптації до кризових умов.

У результаті дослідження сформульовано висновки щодо ключової ролі адаптивного управління у підтриманні економічної та функціональної стійкості аграрного виробництва в умовах війни. Отримані результати мають наукову новизну в частині систематизації механізмів адаптації управлінських процесів до надзвичайних обставин та практичну цінність для сільськогосподарських підприємств, які прагнуть мінімізувати ризики та забезпечити безперервність діяльності. Перспективами подальших досліджень є розробка адаптивних моделей управління, орієнтованих на специфіку воєнних і післявоєнних викликів у агросекторі.

адаптивне управління, аграрне виробництво, стійкість, воєнні ризики, кризове управління, сценарне моделювання, гнучке планування

Постановка проблеми. Сільське господарство є базовим сектором економіки, що забезпечує продовольчу безпеку держави, формує основу зовнішньоекономічної діяльності та сприяє розвитку сільських територій. У мирний час аграрне виробництво вже зазнає впливу численних ризиків природного, економічного, соціального та політичного характеру. Однак в умовах збройного конфлікту ці ризики загострюються, доповнюються новими деструктивними чинниками, що підривають сталість функціонування підприємств галузі. Воєнні дії спричиняють масові руйнування інфраструктури, ускладнення логістики, втрату контрольованості територій, дефіцит робочої сили, обмеження фінансових ресурсів, а також створюють непередбачуваність господарського середовища в цілому.

Актуальність дослідження зумовлена нагальною потребою у зміні парадигми управління аграрним виробництвом: традиційні централізовані та лінійні моделі виявляються неефективними в умовах динамічних та непередбачуваних загроз. У цьому контексті ключового значення набуває адаптивне управління як підхід, що дозволяє забезпечити гнучкість, здатність до швидкого реагування, стійкість до зовнішніх впливів і стабільне функціонування підприємств навіть за умов надзвичайних ситуацій. Здатність аграрних підприємств адаптуватися до змінного середовища є визначальним чинником не лише їх виживання, а й подальшого відновлення економіки в післявоєнний період.

Проблематика дослідження охоплює пошук ефективних управлінських рішень, які б відповідали особливостям кризових умов, зокрема воєнного стану, та дозволяли забезпечити збереження виробничого потенціалу, оптимальне використання ресурсів, зниження втрат і посилення інституційної спроможності підприємств до трансформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми управління аграрним сектором в умовах нестабільності, ризиків та кризових викликів розглядаються в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, у наукових дослідженнях Н. Лемещенко [4], Шпикуляк О. [11], Скупейко В. [11], Трусова Н. [15], Степанюк Р. [15] порушено питання інституційного забезпечення сталого функціонування сільськогосподарських підприємств. Значна увага приділена формуванню стратегій управління ризиками (Томілін О.[8], Краснікова О. [8], Гечбаія Б. [8], Зоря С. [8], Дроботя Я. [8], Синиця Ю. [8], Мирошніченко Г.[5]), особливостям антикризового менеджменту (Верзун А.[2], Войнич Л.[2], Янишин Я.[12], Батюк Г. [12], Колодій І. [12]), організації управлінських процесів у період воєнного часу (Копчак Ю.[3], Матвеев М.[3], Пугачов В.[3]). Дослідження міжнародних організацій, зокрема FAO [13], OECD [14], World Bank [16], також акцентують на критичній необхідності адаптивних підходів у системах агропродовольчої безпеки в періоди збройних конфліктів.

Однак, попри наявні напрацювання у сфері управління в умовах ризиків і криз, більшість досліджень фокусуються переважно на загальних аспектах антикризового менеджменту або аграрної політики в умовах економічної нестабільності, не приділяючи достатньої уваги проблематиці саме адаптивного управління в умовах збройного конфлікту. Слабо опрацьованими залишаються питання розробки конкретних інструментів адаптації управлінських систем до умов воєнних ризиків, недостатньо досліджено механізми формування стійкості підприємств у таких умовах. Також відсутні типологізовані моделі управлінської поведінки аграрних підприємств у період війни, що враховували б як внутрішні ресурси, так і зовнішні загрози.

Ці невирішені частини проблеми створюють необхідність у поглибленому аналізі ролі адаптивного управління як ключового чинника підвищення стійкості аграрного виробництва.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є обґрунтування ролі адаптивного управління як інструменту забезпечення стійкості аграрного виробництва в умовах воєнних ризиків, а також визначення шляхів впровадження ефективних управлінських механізмів, здатних забезпечити гнучкість, швидке реагування та відновлення функціональних процесів у системах аграрного виробництва.

Відповідно до поставленої мети, у межах статті визначено такі завдання:

- проаналізувати теоретичні основи адаптивного управління в контексті аграрного виробництва;
- охарактеризувати специфіку впливу воєнних ризиків на управлінські процеси в аграрному секторі;
- дослідити існуючі практики управління в аграрних підприємствах під час війни та визначити ефективні адаптаційні рішення;
- систематизувати ключові механізми адаптивного управління, які сприяють стійкості підприємств;
- сформулювати рекомендації щодо впровадження адаптивних управлінських підходів у діяльність аграрних підприємств.

Виклад основного матеріалу. Адаптивне управління в умовах воєнних ризиків виступає не лише як інструмент оперативного реагування на зміни, а й як стратегічний підхід до переосмислення структур, процесів та моделей функціонування аграрного

виробництва. Воєнні дії, що мають затяжний характер і спричиняють масові руйнування інфраструктури, порушення логістичних зв'язків, втрату трудових ресурсів і нестабільність фінансової системи, вимагають від агропідприємств нової управлінської культури, що ґрунтується на гнучкості, децентралізації, багаторівневій координації та використанні цифрових технологій [10].

Однією з ключових передумов формування адаптивної управлінської системи в аграрному виробництві є перегляд традиційних ієрархічних структур на користь більш горизонтальних, гнучких і модульних форм організації. У період війни централізоване управління часто втрачає ефективність через проблеми з комунікацією, затримки прийняття рішень і втрату керованості. Натомість адаптивні моделі передбачають делегування повноважень на місця, автономність виробничих підрозділів і формування мобільних антикризових команд, які здатні оперативно реагувати на локальні загрози.

Системи адаптивного управління в агросекторі мають базуватися на безперервному моніторингу середовища. З огляду на воєнні умови, інформаційна визначеність стає вкрай низькою, а швидкість змін — високою. У таких умовах критичною є наявність аналітичної системи, що здатна в режимі реального часу збирати, обробляти та інтерпретувати дані про стан полів, інфраструктури, ринків збуту, безпекової ситуації тощо. Впровадження цифрових інструментів — геоінформаційних систем, супутникового моніторингу, систем управління ресурсами (ERP), мобільних платформ зв'язку — забезпечує основу для адаптивного реагування, дозволяючи приймати рішення на підставі актуальних даних.

Адаптивне управління також передбачає сценарне планування як засіб передбачення можливих варіантів розвитку подій. У контексті воєнних ризиків сценарії повинні включати не лише економічні параметри (ціни на продукцію, витрати, врожайність), але й безпекові аспекти (доступність територій, наявність персоналу, ризик обстрілів, міграційні потоки тощо) [2]. Кожен сценарій повинен містити набір управлінських рішень, які дозволяють швидко перемикатися між варіантами залежно від змін ситуації. Таке планування дає змогу мінімізувати втрати й зберегти контроль над ресурсами навіть у разі різкого загострення обстановки.

Особливу увагу в межах адаптивного управління слід приділяти формуванню стійких ланцюгів постачання. У багатьох регіонах України воєнні дії призвели до втрати логістичних маршрутів, знищення транспортної інфраструктури, блокування комунікацій. У цих умовах аграрні підприємства змушені адаптувати свої логістичні ланцюги шляхом пошуку альтернативних шляхів постачання, формування кооперацій з іншими виробниками, використання складів тимчасового зберігання, а також переорієнтації збуту на внутрішні ринки. Адаптивне управління дозволяє формувати так звану «мережеву логістику», що ґрунтується на множинних, резервних каналах руху продукції.

Невід'ємною складовою адаптивного управління є управління людськими ресурсами в умовах невизначеності. Війна спричинила значну втрату трудового потенціалу в аграрному секторі: частина працівників мобілізована, інші змушені були евакуюватися. У цих умовах виникає потреба в оперативному залученні нової робочої сили, перепідготовці кадрів, формуванні мультифункціональних команд із високим рівнем самостійності. Адаптивне управління передбачає створення середовища, в якому працівники мають змогу приймати самостійні рішення у межах делегованих повноважень, що значно підвищує ефективність реагування на локальні виклики.

Крім того, важливою функцією адаптивного управління є забезпечення фінансової стійкості підприємства. Зменшення доходів, обмеження доступу до банківських ресурсів, порушення платоспроможності контрагентів вимагають від аграрних підприємств пошуку альтернативних джерел фінансування, реструктуризації

зобов'язань, зниження фіксованих витрат. У межах адаптивного управління можуть застосовуватися інструменти фінансового прогнозування, ризик-аналізу, управління грошовими потоками в режимі короткострокових сценаріїв. Такі інструменти дозволяють зберігати ліквідність і підтримувати базові виробничі процеси в умовах ресурсної нестачі.

Одним із провідних напрямів адаптації аграрного управління є трансформація стратегічного планування з урахуванням гнучкості та багатоваріантності майбутнього розвитку. Традиційна стратегія, орієнтована на довгострокове планування з фіксованими цілями, в умовах воєнних ризиків втрачає ефективність через змінність середовища, яке характеризується нестабільністю, невизначеністю та високим ступенем турбулентності. У відповідь на ці виклики застосовується концепція стратегічної адаптивності, що передбачає перехід від лінійного стратегування до інтерактивного, де можливе постійне коригування цілей і засобів їх досягнення [6].

У межах цього підходу підприємства розробляють кілька варіантів дій залежно від розвитку подій: від базових сценаріїв збереження діяльності до екстремальних ситуацій евакуації активів, переміщення потужностей або навіть тимчасового припинення роботи. Такі стратегії включають також форми адаптації до нестачі ресурсів, нестабільного попиту, зміни нормативного середовища. Управлінські рішення за кожним сценарієм мають бути підтримані відповідними ресурсними резервами, кризовими бюджетами та командними структурами, здатними до реалізації оперативних заходів.

Цифровізація управлінських процесів виступає ключовим фактором підвищення адаптивності аграрного підприємства. У період війни доступ до фізичних об'єктів, персоналу, документів і навіть інформаційних систем може бути частково або повністю обмеженим. Використання цифрових платформ дозволяє не лише забезпечити віддалене управління, але й підтримувати цілісність даних, комунікацій та обліку. Практика показує, що впровадження систем управління даними на основі хмарних рішень, електронних документів, дистанційного контролю виробництва, онлайн-інвентаризації та аналітики дозволяє значно посилити спроможність підприємства до швидкої адаптації.

Варто зазначити, що в умовах воєнного стану цифрові технології стають не лише засобом підвищення ефективності, а й інструментом виживання. Наприклад, застосування дронів для дистанційного огляду полів, моніторингу посівів або безпечної обстановки дозволяє знизити ризики для персоналу та зберегти контроль над активами. Геоінформаційні системи допомагають враховувати карту воєнних дій у плануванні сільськогосподарських операцій. Дані супутникового спостереження застосовуються для оцінки рівня руйнувань, визначення доцільності обробити конкретних площ. Такі технології формують цифровий контур управління, що дозволяє не втратити зв'язок з виробничою системою в умовах кризи [1].

Окремої уваги заслуговує питання адаптації корпоративної культури аграрних підприємств. У часи війни зростає значення таких цінностей, як солідарність, відповідальність, ініціативність і довіра. Ефективне адаптивне управління можливе лише за умов, коли працівники мають мотивацію до дій, орієнтованих на спільний результат, і розуміють свою роль у системі протидії кризі. Створення команд з високим рівнем автономії, впровадження практик самоорганізації, систем внутрішнього зворотного зв'язку, відкритої комунікації сприяє підвищенню оперативності реагування на зовнішні загрози. Важливо також підтримувати психологічну стабільність персоналу, зважаючи на високу емоційну напруженість воєнного періоду [9].

Досвід українських аграрних підприємств, які змогли зберегти стійкість у період активних бойових дій, підтверджує ефективність адаптивних підходів. Так, деякі господарства швидко перейшли до укрупнення внутрішніх процесів, автоматизації документообігу, зміни маршрутів постачання, скорочення витрат через перехід на енергозберігаючі технології. Інші – розробили власні антикризові штаби, ввели нові форми взаємодії з партнерами (бартерні схеми, обмін ресурсами), організували внутрішні логістичні хаби або перемістили частину виробництва до відносно безпечних регіонів. Усі ці дії свідчать про високий ступінь управлінської мобільності та здатності адаптуватися до нових умов.

Варто підкреслити, що ефективність адаптивного управління залежить від поєднання стратегічної гнучкості, технологічної підготовленості, кадрової стійкості та здатності до міжорганізаційної координації. У воєнний час аграрні підприємства мають формувати нову управлінську філософію, яка включає постійне навчання, відкритість до змін, використання знань і досвіду інших суб'єктів, а також здатність до системного переосмислення своєї ролі в агропродовольчому ланцюгу. Саме таке системне бачення лежить в основі довгострокової адаптації та стійкості аграрного сектору в умовах постійної невизначеності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У процесі дослідження встановлено, що адаптивне управління виступає ключовим інструментом забезпечення стійкості аграрного виробництва в умовах воєнних ризиків, які характеризуються високою інтенсивністю зовнішніх загроз, непередбачуваністю змін середовища та ресурсними обмеженнями. Традиційні централізовані моделі управління виявляються неефективними в умовах воєнного стану, натомість гнучкі, децентралізовані, цифровізовані та сценарно орієнтовані підходи забезпечують підприємствам здатність до оперативного реагування, адаптації та збереження функціональної цілісності.

У результаті узагальнення було визначено основні елементи адаптивного управління: багаторівнева система моніторингу й аналітики, використання цифрових інструментів для підтримки управлінських рішень, сценарне стратегічне планування, переорієнтація логістичних ланцюгів, мобільність трудових ресурсів, розвиток командної автономії та антикризових структур. На практичному рівні доведено ефективність моделей, які базуються на інтеграції локальної ініціативи, технологічних інновацій та міжорганізаційної співпраці. Такі моделі підвищують не лише стійкість окремих підприємств, а й потенціал аграрної системи загалом у забезпеченні продовольчої безпеки держави.

Наукова новизна результатів полягає у систематизації чинників, що визначають здатність аграрного підприємства до адаптації в умовах воєнних ризиків, а також у формалізації управлінських механізмів, які поєднують стратегічну гнучкість з оперативною мобільністю. Практична цінність дослідження полягає в можливості застосування запропонованих підходів у розробці стратегій відновлення, кризового планування та посилення інституційної спроможності аграрних підприємств. Перспективи подальших досліджень доцільно зосередити на створенні галузевих та регіональних моделей адаптивного управління, що враховують специфіку воєнного впливу, рівень цифрової трансформації та соціально-економічний потенціал територій.

Список літератури

1. Буняк Н.М. Особливості адаптивного управління підприємством в умовах кризових явищ. *Проблеми системного підходу в економіці*. № 2(88). 2022. С. 56–61. URL: http://www.psaejrnl.nau.in.ua/journal/2_88_2022_ukr/9.pdf (дата звернення: 28.04.2025).
2. Верзун, А., Войнич, Л. Антикризове управління в системі менеджменту сільськогосподарських підприємств. *Економіка та суспільство*, (75), 2025. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-88>.

3. Копчак Ю.С., Матвеев М.Е., Пугачов В.М. Трансформація сучасного менеджменту в умовах війни. *Економіка та суспільство*. № 51, 2023. С. 176–184. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-24>.
4. Лемещенко Н.М. Особливості інституційного забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*, 2(6(18)), 2018, с. 3-10. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/01072018/5936.
5. Мирошниченко Г.Б. Стратегії управління ризиками підприємницьких структур. *Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна*. №2(30), 2024. С. 4–10. [https://doi.org/10.31474/1680-0044-2024-2\(30\)-4-10](https://doi.org/10.31474/1680-0044-2024-2(30)-4-10) (дата звернення: 28.04.2025).
6. Пілецька С.Т., Коритько Т.Ю. Система адаптивного управління підприємством в умовах мінливого зовнішнього середовища. *Бізнес Інформ*. 2018. № 12. С. 435–440.
7. Скупейко В.В. Формування інституційно-економічного механізму забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Економіка і суспільство*. №15, 2018. С. 464-468.
8. Томлін, О., Краснікова, О., Гечбаія, Б., Зоря, С., Дроботя, Я., Синиця, Ю. Управління ризиками в аграрному секторі: фінансовий аспект. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 4(51),2023. С. 147–162. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.4.51.2023.4096>.
9. Халіна В.Ю. Концептуальний базис адаптивного розвитку екосистем. *Збірник наукових праць Державного університету інфраструктури та технологій*. 2019. Вип. 46. С. 118–124.
10. Халіна, В., Колбасинський, Ю. Теоретичне підґрунтя адаптивного управління підприємством. *Економіка та суспільство*, (63). 2024. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-127>.
11. Шпикуляк, О. Г. Інституції та механізми регулювання аграрного ринку: теоретико-практична оцінка функціонування. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2016. №2. С. 46-59.
12. Янишин Я., Батюк Г., Колодій І. Особливості антикризового управління у сільськогосподарських підприємствах. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія: Економіка АПК*. 2019. № 26. С. 36-39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2019_26_8 (дата звернення: 28.04.2025).
13. Food and Agriculture Organization. *fao.org* URL: <https://www.fao.org/home/en/> (дата звернення: 28.04.2025).
14. Organization for Economic Co-operation and Development. *oecd.org* URL: <https://www.oecd.org/> (дата звернення: 28.04.2025).
15. Trusova N. V., Stepaniuk R. S. Institutional provision of economic security and stabilization of the development of agricultural enterprises. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного Економічні науки*. 1(50), 2024. с. 50–56.
16. World Bank Group. *worldbank.org*. URL: worldbank.org (дата звернення: 28.04.2025).

References

1. Buniak, N.M. (2022). Peculiarities of adaptive enterprise management in conditions of crisis phenomena. *Problemy systemnoho pidkholdu v ekonomitsi*, 2(88), 56–61. http://www.psae-jrnl.nau.in.ua/journal/2_88_2022_ukr/9.pdf [in Ukrainian].
2. Verzun, A. & Voinycha, L. (2025). Anti-crisis management in the management system of agricultural enterprises. *Ekonomika ta suspilstvo*, 75. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-88>.
3. Kopchak, Yu.S., Matveiev, M.E. & Pugachev, V.M. (2023). Transformation of modern management in conditions of war. *Ekonomika ta suspilstvo*, 51, 176–184. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-24>.
4. Lemeshchenko, N.M. (2018). Peculiarities of institutional support for sustainable development of agricultural enterprises. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*, 2(6(18)), 3–10. [in Ukrainian]. https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/01072018/5936.
5. Myroshnychenko, G.B. (2024). Risk management strategies of business structures. *Naukovi pratsi DonNTU. Serii: ekonomichna*. 2(30), 4–10. [in Ukrainian]. [https://doi.org/10.31474/1680-0044-2024-2\(30\)-4-10](https://doi.org/10.31474/1680-0044-2024-2(30)-4-10).
6. Piletska, S.T. & Korytko, T.Yu. (2018). Adaptive management system of an enterprise in a changing external environment. *Biznes Inform*, 12, 435–440 [in Ukrainian].
7. Skupeiko, V.V. (2018). Formation of an institutional and economic mechanism for ensuring the competitiveness of agricultural enterprises. *Ekonomika ta suspilstvo*, 15, 464–468 [in Ukrainian].

8. Tomilin, O., Krasnikova, O., Hechbayia, B., Zorya, S., Drobotia, Ya. & Synitsia, Yu. (2023). Risk management in the agricultural sector: financial aspect. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky*, 4(51), 147–162. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.51.2023.4096>.
9. Khalina, V.Yu. (2019). Conceptual basis of adaptive development of ecosystems. *Zbirnyk naukovykh prats Derzhavnoho universytetu infrastruktury ta tekhnolohii.*, 46, 118–124 [in Ukrainian].
10. Khalina, V. & Kolbasynskyi, Yu. (2024). Theoretical basis of adaptive enterprise management. *Ekonomika ta suspilstvo* 63. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-127>.
11. Shpykuliak, O.G. (2016). Institutions and mechanisms of agricultural market regulation: theoretical and practical assessment of functioning. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*, 2, 46–59 [in Ukrainian].
12. Yanyshyn, Ya., Batiuk, G. & Kolodii, I. (2019). Peculiarities of anti-crisis management in agricultural enterprises. *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Serii: Ekonomika APK*, 26, 36–39. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2019_26_8 [in Ukrainian].
13. Food and Agriculture Organization (FAO). Official website. <https://www.fao.org/home/en/> [in English].
14. Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). Official website. <https://www.oecd.org/> [in English].
15. Trusova, N.V. & Stepaniuk, R.S. (2024). Institutional provision of economic security and stabilization of the development of agricultural enterprises. *Zbirnyk naukovykh prats TDATU imeni Dmytra Motornoho. Ekonomichni nauky*, 1(50), 50–56 [in English].
16. World Bank Group. Official website. <https://www.worldbank.org/> [in English].

Vladyslav Havrysh, Postgraduate (student of the third (educational and scientific) level of higher education)
Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

The role of adaptive management in ensuring the sustainability of agricultural production in conditions of military risks

The article explores the role of adaptive management in ensuring the resilience of agricultural production under wartime risks. The purpose of the study is to substantiate the need for the implementation of adaptive managerial approaches in agricultural production systems operating in a destabilized environment, particularly in light of the growing number of external threats and internal transformations caused by war. The relevance of the chosen topic is due to the critical vulnerability of the agricultural sector to military actions that disrupt logistics, infrastructure, labor resources, and the financial stability of agricultural enterprises.

The study analyzed key concepts of adaptive management and identified the main tools and approaches capable of enhancing the resilience of agricultural production. A comparative analysis of the management strategies of agricultural enterprises in peacetime and wartime was conducted, structural changes in decision-making processes, resource provision, and risk management were identified. The advantages of flexible planning, decentralization of management functions, digital monitoring, and the use of scenario modeling for adaptation to crisis conditions were substantiated.

As a result of the study, conclusions were drawn regarding the key role of adaptive management in maintaining the economic and functional stability of agricultural production under wartime conditions. The obtained results have scientific novelty in the systematization of adaptation mechanisms of management processes to emergency circumstances and practical value for agricultural enterprises seeking to minimize risks and ensure operational continuity. Further research perspectives include the development of adaptive management models tailored to the specifics of wartime and post-war challenges in the agricultural sector.

adaptive management, agricultural production, sustainability, military risks, crisis management, scenario modeling, flexible planning

Одержано (Received) 30.04.2025

*Прорецензовано (Reviewed) 08.05.2025
Прийнято до друку (Approved) 26.05.2025*